

Blijf bij ons

Avondgebeden uit de kerk van alle eeuwen

Blijf bij ons

Avondgebeden uit de kerk van alle eeuwen

Anneke Kloosterman

ISBN 9789088973710

NUR 709

Omslagontwerp: Essencio

Opmaak binnenwerk: Fijnzinnig Ontwerp

De bijbelteksten zijn, tenzij anders vermeld, ontleend aan de Herziene Statenvertaling © Stichting HSV 2010/2016.

De citaten zijn, tenzij anders aangegeven, een eigen vertaling van de auteur.

De liederen uit het Liedboek 2013 zijn overgenomen met toestemming van de *Interkerkelijke Stichting voor het Kerklied*.

© 2026 Groen – Jongbloed Media

Onderdeel van Jongbloed Uitgeverij BV

Celsiusweg 41, 8912 AM Leeuwarden

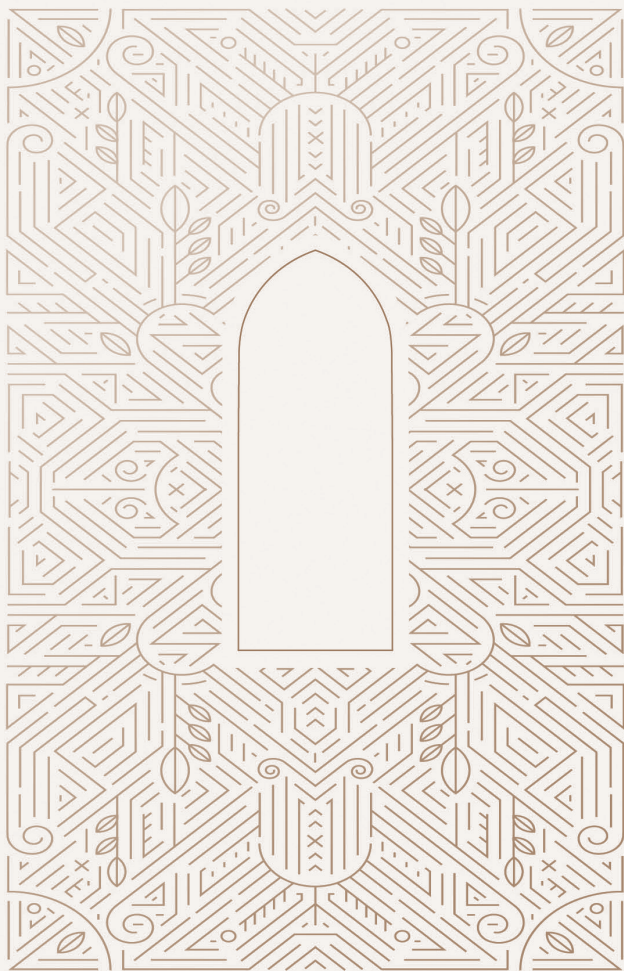
helpdesk@jongbloedmedia.nl

+31 (0)88 326 33 40

Alle rechten voorbehouden. Geen enkel deel van dit boek mag worden gebruikt voor het trainen van kunstmatige intelligentie. *All rights reserved, including those for text and datamining, AI training and similar technologies.*

www.jongbloedmedia.nl

ANNEKE KLOOSTERMAN – VAN DER SLUIJS

BLIJF BIJ ONS

Avondgebeden uit de kerk van alle eeuwen

INHOUD

Inleiding	5
Achtergrondinformatie bij het getijdengebed	9
Hoe gebruik je dit boek?	13
Structuur van het dagelijks gebed	14
Liturgie voor het avondgebed	18
Psalmrooster	174
Bronnen	181

INLEIDING

‘Heere, blijf bij ons, want het is avond en de nacht zal komen. Blijf bij ons en bij uw ganse Kerk aan de avond van de dag, aan de avond van het leven, aan de avond van de wereld ...’

Woorden uit het Lutherse avondgebed, die een echo zijn van de woorden van Emmaüsgangers: ‘Blijf bij ons’, en die ook de titel vormen van dit boek. Woorden die ons als gezin gaandeweg vertrouwd in de oren gingen klinken. Tijdens de coronaperiode ontdekten we de waarde van een gezamenlijke gebedsliturgie. Elke avond na de maaltijd namen we tijd voor een vast ritme van lofprijzing, schuldbelijdenis, schriftlezing, zingen en gebed. Ook na de coronaperiode bleek het een rustmoment te zijn in ons gezinsleven, na een dag van school en werk; voordat de avondactiviteiten weer van start gingen. Ook voordat de vermoeidheid van de avond onze gebeden deed indutten en we met moeite onze ogen openhielden bij een schriftlezing of dagboektekst voor het slapengaan. Een moment van Woord en gebed waarin jong en oud, gezinslid en gast, een actieve bijdrage kon leveren. De vaste structuur met de terugkerende elementen gaf herkenbaarheid en vertrouwdheid met de liturgie. De afwisseling van gebeden uit de traditie voedden onze gedachten en woorden. De ruimte voor gebed in eigen woorden gaf de gelegenheid om samen onze harten te openen, voor God en voor elkaar. Van vrienden en familie hoorden we regelmatig dat het waardevol was om op deze manier samen te bidden en vaak kregen we het verzoek om de liturgieën te delen.

In dezelfde periode kwam een aantal publicaties op de markt die de doorwerking van de traditie van het getijdengebed binnen de gereformeerde traditie voor het voetlicht haalden. Daarin ontdekten we – naast de schat aan gebeden uit de vroege kerk en de middeleeuwen – een grote rijkdom aan gebeden voor de avond uit de Reformatie en de tijd erna; gebeden die voor het grootste gedeelte geen plek meer hebben

in het dagelijks gebed bij gezinnen en gemeenten. Hoe mooi zou het zijn om deze gebeden onder het stof vandaan te halen, om ons deze woorden opnieuw toe te eigenen en erdoor gevormd te worden? Zo ontstond het idee voor dit gebedenboek: enerzijds geworteld in de lange traditie van getijdengebeden, anderzijds wortelend in de gereformeerde traditie met haar eigen ‘formuliergebeden’ en de ruimte voor vrij gebed.

Onze wereld vandaag overspoelt ons met prikkels en informatie. Ook zijn we veel minder dan vroeger afhankelijk van natuurlijke factoren als daglicht en seizoenen. Hoewel dat laatste zijn voordelen heeft, geeft het ook onrust en gebrek aan oriëntatie. Bij veel mensen is er een toenemende behoefte aan ritmes en rituelen. Misschien verklaart dit de opkomende belangstelling voor kloosterretraites, getijdengebeden en *evensongs*: even respijt van de alledaagse drukte, voor een moment van verstillings en bezinning.

De nacht was vanouds – zeker vóór de uitvinding van het kunstlicht – een moment van duisternis en kwetsbaarheid. Al vroeg werd de nacht van de slaap geassocieerd met de nacht van de dood en met de macht van de boze. In veel traditionele gebeden komen deze elementen terug. Er wordt gebeden om bescherming tegen gevaren en zonden. Zulke gebeden zijn een oefening in het beseffen van onze kwetsbaarheid en sterfelijkheid. Maar ook een oefening in het verlangen naar de dag waarop nooit meer een nacht zal volgen, en het uitzien naar Christus die het Licht is.

De sleur van alledag heeft de neiging ons af te stompen en te verdoven. Bovendien leven we in een seculiere wereld, die ons uitnodigt om onze gedachten en ons verlangen te richten op de dingen van deze wereld alleen. Onze kwetsbaarheid en sterfelijkheid, onze gebrokenheid en schuld, onze eeuwige roeping en bestemming en Gods heerlijkheid, genade en majesteit, verliezen we zomaar uit het oog. De gebedsliturgieën in dit boek zijn een uitnodiging om ons los te maken van die sleur en onze gedachten te richten op de Drie-enige God en de komst van Zijn Koninkrijk.

Sommige onderdelen komen steeds terug: ze helpen ons om met die woorden vertrouwd te raken, ze in te prenten bij volwassenen en kinderen. Om ons af te remmen van de drukte van de dag en onze harten af te stemmen op het Woord van God. Om ons te vormen en weerbaar te maken tegen de stroom van prikkels, die ons verlangen bij God vandaan trekt. Door woorden te bidden van christenen uit andere eeuwen komen we los van onze individuele zelfgerichtheid en de zelfexpressie waartoe we in onze tijd steeds opgeroepen worden. Christen-zijn kun je niet alleen. Daar heb je een gemeente voor nodig. Daar heb je ook de kerk van de eeuwen voor nodig. Verbondenheid met Christus betekent ook: verbondenheid met Zijn lichaam. Vaste elementen in de gebedsliturgie zijn dus niet bedoeld om onze gebeden in een dwangbuis te duwen, maar om ons te vormen en te voeden door het Woord van God en de rijke christelijke traditie.

De gebedsliturgie kent daarnaast onderdelen die per dag verschillen, zodat het gebed niet slechts wordt door herhaling. Verder is er elke dag een moment van persoonlijke schuldbelijdenis en vrij gebed, omdat juist de Reformatie ons – in navolging van Jezus – leerde dat we met onze eigen woorden tot God mogen naderen. Het gaat niet om een veelheid aan woorden of om de juiste woorden. God hoort ons zuchten en weet wat we willen vragen, zelfs voordat we bidden (Mattheüs. 6:6; Romeinen 8:26).

Het ontstaan van dit boek was een lang proces en het was er niet geweest zonder de voortdurende aanmoediging en het enthousiasme van mijn man Jeroen, en van Eline van Vreeswijk en Johanna Kamminga van uitgeverij Jongbloed. Ik wil jullie heel hartelijk bedanken voor jullie bemoedigingen en aansporingen om dit boek te voltooien en me steeds weer te wijzen op de waarde van deze gebeden. Ook dank ik mijn collega Hendrik-Jan de Bie voor het meelesen en de inzichten die hij deelde vanuit zijn expertise als docent Liturgiek.

Ik ben schatplichtig aan en geïnspireerd door andere verzamelingen van liturgieën. Met name noem ik hier graag onderstaande bronnen,

die ik ook gebruikt heb voor het beschrijven van de historische achtergronden:

- Tish Warren, *Bidden in de nacht*. Haar warme pleidooi voor de betekenis van het avondgebed vanuit de anglicaanse traditie wekte mijn verlangen om me verder te verdiepen in de rijkdom van deze gebedstraditie.
- Rick Timmermans en Heleen Dekens, *Bid, luister, leef*. Het was door dit boek dat ik in aanraking kwam met het bidden van de gebeden thuis. En vanuit dit boek baden we onze eerste huiselijke avondgebeden.
- Herman A. Speelman en Daniël Timmerman, *Gereformeerde getijden*. Dit onderzoeksverslag kwam uit tijdens het samenstellen van *Blijf bij ons*. Het bleek een grote inspiratiebron om vanuit de continuïteit tussen de traditie van het getijdenboek en die van de Reformatie verder te werken aan de samenstelling van gebedsliturgieën, gevoed door de gereformeerde traditie.
- Jonathan Gibson, *Be Thou My Vision*. Dit boek – dat Engelstalige liturgieën biedt, met gebeden uit de gereformeerde traditie – kwam uit terwijl ik bezig was met *Blijf bij ons*. Een signaal dat het liturgisch gebed ook in Amerika binnen de gereformeerde traditie de aandacht heeft. Gibsons verzameling heeft mij op het spoor gezet van diverse gebeden uit de gereformeerde traditie.

Naast bovenstaande boeken heb ik geput uit vele andere bronnen. Deze bronnen zijn vermeld in de eindnoten achterin dit boek.

Het is mijn verlangen dat de gebedsliturgieën in dit boek mogen bijdragen aan het oefenen in gebed, in gemeenschap met tradities uit vroeger eeuwen, uitziend naar de dag dat God alles zal zijn in allen (1 Korinthe 15:28).

ACHTERGRONDINFORMATIE BIJ HET GETIJDENGEBED

‘Bidt zonder ophouden’ (1 Thessalonicenzen 5:17), ‘Houdt sterk aan in het gebed’ (Kolossenzen 4:2). Dit zijn slechts enkele van de vele oproepen tot gebed in de Bijbel. Gebed kan allerlei vormen aannemen. Persoonlijk, gezamenlijk, als gemeente in de eredienst. Gebed behoort tot de kern van het christenleven. Tegelijkertijd is bidden niet altijd gemakkelijk. Soms ontbreekt het aan woorden. Ook kan het een zoektocht zijn om de gebedspraktijk in te passen in de praktijk van alledag. Een structuur voor zowel de inhoud als het tijdstip van het gebed kan dan houvast geven.

Al vanaf de vroege kerk is op allerlei manieren geprobeerd om gebedstijden te structureren. Bijvoorbeeld in de vorm van een ochtend- en avondgebed in het gezin; dit sloot aan bij de Joodse praktijk van het ochtend- en avondoffer. Bij zonsopgang werd gebeden tot Christus die de Zon der gerechtigheid is en 's avonds opnieuw tot Christus die het Licht der wereld is. Soms werd daar nog een gebed in de middag aan toegevoegd, als de zon op zijn hoogtepunt was. Gaandeweg werd dit gebed op vaste tijden – het getijdengebed – vooral een taak van kloosterlingen, al is er ook altijd een traditie gebleven van leken die de getijden baden. Centraal stond het bidden van het psalter. In verschillende tradities kregen deze getijden verschillende vormen. Gaandeweg ontstond in de westerse kerk de traditie om op zeven vaste momenten per dag gebedsdiensten te houden, met een vaste liturgie waarin elke week het hele psalmboek gezongen werd. Ook het Onze Vader, de voorbede, de geloofsbelijdenis van Nicea en de Bijbelse lofzangen van Zacharias, Maria en Simeon hadden hierin hun plaats. Deze traditie wordt tot op de dag van vandaag in kloosters gepraktiseerd.

Behalve in de kloosters bleef ook bij leken de behoefte te bestaan aan een handleiding en structuur voor het bidden. Zo ontstonden in de vroege kerk en middeleeuwen gebedenboeken om thuis de getijden mee te bidden.

Naast de rijkdom en waarde van deze traditie was er ook een schaduwzijde. Hoewel onbedoeld, ontaardde de vaste gebedspraktijk soms in een dwangbuis, zonder kloppend hart, en werd het een niet te dragen last. Daarom zien we al in de middeleeuwen herhaaldelijk oproepen tot vereenvoudiging en versobering van de gebedspraktijk. Ook Luther ging in zijn tijd als monnik de gebeden als een last ervaren. Gedreven door plichtsgevoel wilde hij geen gebedsmoment overslaan; daarom haalde hij soms in enkele dagen alle gebeden in die hij in de achterliggende twee of drie weken gemist had. Dit ging ten koste van zijn nachtrust, maaltijden en gezondheid. Zo kwam hij ertoe zelfs te spreken over een ‘gebedsmarteling’.

Het is dan ook niet verwonderlijk dat reformatoren soms in scherpe bewoordingen kritiek hebben uitgeoefend op de ontaarding van het getijdengebed. Dit leidde tot een teloorgang van de middeleeuwse getijdenpraktijk in de kerken van de Reformatie. Maar dat betekent niet dat de Reformatie helemaal met vaste gebedstijden en gebeden heeft afgerekend. Zeker in de anglicaanse traditie is vanaf het begin sprake van een voortzetting van het getijdengebed in ochtend- en avondgebeden (Morning en Evening Prayer). Ook binnen de gereformeerde traditie ontstond op veel plaatsen een dagelijks ritme van diensten. Naast de zondagse erediensten waren er – op doordeweekse dagen ’s ochtends en ’s avonds – bijeenkomsten van de gemeente waarin de psalmen werden gezongen en de Bijbel openging. Zo kwam in Genève de gemeente op woensdag samen voor een dienst van woord en gebed. Tijdens deze diensten en de zondagse erediensten werd het hele psalmboek in een half jaar tijd volgens een vastgesteld rooster doorgezongen. Een ander voorbeeld is de kerkorde van de Palts die een dagelijks ochtend- en avondgebed voorschreef. In lijn met de Reformatie waren deze diensten bedoeld voor de gehele gemeente en lag het accent – meer dan in het kloosterofficie – op de uitleg van de Schrift. Enerzijds is hier sprake van een breuk met de getijdentraditie, anderzijds is dit juist een voortzetting van die traditie in een andere vorm. Tot lang na de Reformatie werden de openbare ochtend- en vooral avondgebeden in de gereformeerde kerken in ere gehouden.

Naast openbare diensten ontstaat in de gereformeerde traditie – mede geïnspireerd door het puritanisme – steeds meer aandacht voor de huisgodsdienst. Op dit laatste komt in de gereformeerde traditie gaandeweg het accent te liggen, ten koste van de openbare gebedsdiensten. Weliswaar is dit een verdere breuk met de traditie van de getijdengebeden, maar toch is ook hier sprake van een manier om zowel structuur te geven aan het dagelijks leven als aan het gebed. Het gebed krijgt een vaste structuur en een vast moment op de dag, en de dag wordt omgeven door het gebed. Zo schrijft de Dordtse Synode voor dat het hele gezin zich moet ‘gewennen’ aan de oefening van ‘heilige huisgebeden’. In Engeland was het Lewis Bayly die met zijn *Practice of Piety* gebeden aandroeg, passend bij uiteenlopende dagelijkse routines als opstaan, aankleden, eten en gaan slapen. Achterin veel bijbels zijn nog steeds formuliergebeden te vinden die door Petrus Dathenus zijn geschreven om woorden te geven aan de ochtend- en avondgebeden en gebeden rondom de maaltijd in huiselijke kring. Onder invloed van o.a. Jacobus Koelman die het vrije gebed als geestelijker beschouwde dan de formuliergebeden, zijn deze gebeden gaandeweg in onbruik geraakt. In veel betrokken kerkelijke gezinnen in Nederland is er nog wel overblijfsel van de traditie van vaste gebedsmomenten herkenbaar in de gebeden en schriftlezingen rondom de maaltijden. Tegelijkertijd heerst er soms ook een verlegenheid rondom het bidden. Het valt niet altijd mee de juiste woorden te kiezen en het herhalen van steeds hetzelfde gebed wordt al snel tot sleur.

Er is de afgelopen jaren onder reformatorische christenen een hernieuwde belangstelling voor gebeden in de traditie van het getijdengebed. Soms worden middag- of avondgebeden door kerken georganiseerd. Ook de *Choral Evensong* uit de anglicaanse traditie krijgt in Nederland steeds meer aandacht en is een toegankelijke manier om kennis te maken met een getijdengebed.. Daarnaast speelt misschien een rol dat reformatorische christenen tegenwoordig een lagere drempel ervaren om een tijd in het gastenverblijf van een klooster door te brengen. De rust en het ritme van de getijdengebeden worden vaak als heilzaam ervaren.

In de breedte van de protestantse traditie zijn al diverse gebedenboeken beschikbaar die liturgieën bieden voor het getijdengebed in de kerk of in huis. Tegelijkertijd is er een schat aan gebeden vanuit de gereformeerde traditie, die in deze gebedenboeken minder aan de orde komt. In *Blijf bij ons* is geput uit de breedte van de grote christelijke traditie – met daarin in het bijzonder aandacht voor de onder het stof verdwenen gebeden uit de gereformeerde traditie.

Een getijdengebed biedt structuur, maar blijkt in de geschiedenis tegelijk een bepaalde flexibiliteit te hebben. Dat is alleen al zichtbaar in de veelheid aan vormen die het sinds de vroege kerk heeft aangenomen. Er waren verschillen in de hoeveelheid gebeden, in de gebedstijden en in de inhoud en structuur van de liturgie. Er was ruimte om de gebeden in te korten tot teksten die ook haalbaar waren voor persoonlijk gebed of binnen de huiselijke kring. Er zijn gebedsliturgieën voor elke dag en voor bijzondere gelegenheden. Wat ze gemeenschappelijk hebben, is het aanbieden van een structuur waarop het gebed kan gedijen. Daarbij gaat het – als het goed is – niet om de vorm op zichzelf, maar dient de vorm als structuur waarbinnen het gebed kan floreren.

Geïnspireerd door zowel de structuur als de flexibiliteit heb ik ervoor gekozen om in *Blijf bij ons* liturgieën samen te stellen, die op een vrije manier putten uit de rijke traditie van de kerk en tegelijkertijd aansluiten bij en herkenbaar zijn binnen de gereformeerde traditie. Daarbij is ook gedacht aan haalbaarheid. Ik heb bewust gekozen voor avondgebeden. Enerzijds omdat er een rijkdom is aan gebeden die specifiek toegesneden zijn op de avond en de nacht. Maar ook omdat de avond, voor kerken en gezinnen vaak het meest praktische dagdeel is om tijd vrij te maken voor een wat langer moment van bezinning. De liturgieën duren in de context van een gezin ongeveer tien à twintig minuten. Een tijdsspanne die haalbaar is voor een gezin na de avondmaaltijd. In de context van een kerkelijke gemeente kan er wat meer tijd uitgetrokken worden voor muzikale begeleiding, stilte en overdenking. Hopelijk draagt deze bundel ertoe bij dat meer gezinnen en kerkelijke gemeenten weer gaan putten uit rijke gebedstraditie die

ons is overgeleverd vanuit de grote christelijke traditie en die van de Reformatie.

HOE GEBRUIK JE DIT BOEK?

De liturgieën kunnen gebruikt worden:

- in een groep, gemeente of gemeenschap
- in de huiselijke kring
- voor je persoonlijke stille tijd

Bij gebruik in een gemeente of gezin heeft één persoon de leiding. Diegene leest dan de niet-vetgedrukte teksten. De **vetgedrukte** teksten worden uitgesproken door de overige aanwezigen. Als je de liturgieën gebruikt voor persoonlijke stille tijd, kun je ervoor kiezen om de vetgedrukte teksten hardop uitspreken.

Aan het begin van het avondgebed kun je eventueel een kaars aansteken, om het moment te markeren én als teken dat Christus het Licht is.

Er zijn 28 liturgieën, die samen vier weken beslaan. Je kunt dit boek gebruiken voor een eenmalige periode van avondgebed, maar de 28 liturgieën kunnen ook het hele jaar door herhaald worden, door elke vier weken weer bij Week 1 te beginnen.

Bij de schriftlezing heb je de volgende keuzemogelijkheden:

- degene die het gebed leidt, doet de schriftlezing
- één van de andere deelnemers doet de Schriftlezing
- de deelnemers lezen om en om een vers

In lijn met de traditie van de Reformatie is het een overweging om na de schriftlezing kort over het gelezene met elkaar door te praten. Degene die de leiding heeft, kan eventueel naar aanleiding van het schriftgedeelte een vraag voorbereiden om aan de kinderen te stellen.

Ook is het mogelijk om enkele toelichtende zinnen uit een studiebijbel voor te lezen. In een groep met alleen volwassenen, kun je ook kiezen voor een moment van stilte na de schriftlezing.

Voor de te lezen bijbeltekst bij de schriftlezing, heb je de volgende mogelijkheden:

- Gebruik het psalmrooster op pagina 174. Zo sluit je aan bij zowel de kloostertraditie waarin de psalmen dagelijks gezongen worden, als bij de traditie van Calvijn die in Genève alle berijmde psalmen twee keer per jaar in hun geheel liet zingen.
- Gebruik een eigen bijbelrooster (hiervan zijn er diverse online beschikbaar) met meerdere lezingen per dag, waarbij de avondlezing gereserveerd wordt voor het avondgebed. Op deze manier kun je bijvoorbeeld de hele Bijbel in een jaar lezen.

Bij de Voorbede zijn er de volgende opties:

- alle deelnemers aan het gebed spreken een kort gebed uit
- degene die het gebed leidt, doet de voorbede
- iemand anders uit de groep doet de voorbede

Aan het einde van het avondgebed wensen de deelnemers elkaar de ‘Vrede van Christus’ (*Pax Christi*) toe.

STRUCTUUR VAN HET DAGELIJKS GEBED

Gebed in de avond

De liturgie opent elke dag met een psalm over de avond, de nacht of de slaap. Deze teksten komen elke twee weken terug.

Oproep tot gebed

Een Bijbelse oproep tot gebed, een aansporing om Gods aangezicht te zoeken. Deze teksten komen elke twee weken terug.

Aanbidden van God

In lijn met het Onze Vader opent het gebed met het prijzen van Gods naam. Hiervoor zijn 28 verschillende teksten uit de Bijbel en de traditie gebruikt.

Gezamenlijke schuldbelijdenis

28 verschillende gebeden uit de kerkelijke traditie waarin schuld en zonde aan God beleden worden.

Moment van stilte en persoonlijke schuldbelijdenis

Moment om stil te zijn en met eigen woorden (of zonder woorden) tot God te naderen.

Woorden van vergeving

Afwisselend woorden uit de Bijbel en uit de kerkelijke traditie, over de vergeving van zonden.

Lofprijzing

Dagelijks herhaalde lof aan de Drie-enige God. Dit wordt ook wel het *Gloria Patri* of kleine doxologie genoemd.

Zingen

28 verschillende liederen en psalmen. Wat psalmen betreft is gekozen voor de psalmen die in de kloostertraditie gezongen worden tijdens de vespers (avondgebed) en de complete ten (dagsluiting), of die op een andere manier verbonden waren met het avondgebed in de vroege kerk. De melodieën worden ondersteund door het bijgevoegde notenbeeld.

Voorbereiding op het lezen van de Bijbel

Afwisselend uit de Bijbel en uit de traditie van de kerk, om het hart af te stemmen op het ontvangen van Gods Woord. Deze teksten komen elke twee weken terug.

Schriftlezing

Er wordt een gedeelte uit de Bijbel gelezen. Keuzemogelijkheden voor de Schriftlezing zijn te vinden onder ‘Hoe gebruik je dit boek?’

Lofzang

Afwisselend de Lofzang van Maria, Zacharias of Simeon, of een Christushymne uit het Nieuwe Testament. De lofzangen worden in de getijdentraditie gekoppeld aan specifieke momenten van de dag. In dit boek is ervoor gekozen om de lofzangen alle drie afwisselend te betrekken in de avondgebeden. Christushymnen zijn passages uit de nieuwtestamentische brieven waarin Christus wordt bezongen op een poëtische manier.

Voorbede

Elke dag wordt er een ander onderwerp aangereikt voor de voorbede. Dit is bedoeld als aanzet voor het gebed. Daarnaast kan natuurlijk ook voor andere dingen gebeden worden.

Onze Vader

Dagelijks wordt het Onze Vader gebeden.

Avondgebed

28 verschillende gebeden uit de traditie van de kerk voor de avond of de nacht. Hiermee wordt de dag teruggelegd in Gods handen.

Vredegroet

We besluiten het gebed en de dag door elkaar de ‘Vrede van Christus’ (*Pax Christi*) toe te wensen. Dit herinnert ons eraan om de zon niet te laten ondergaan over eventuele boosheid (Efeze 4:26) en in vrede de avond of nacht in te gaan. Oorspronkelijk is deze vredeswens afkomstig uit de avondmaalsliturgie.

Week 1

ZONDAG

GEBED IN DE AVOND

De hemel vertelt Gods eer,
het gewelf verkondigt het werk van Zijn handen.

**Dag op dag spreekt overvloedig,
nacht op nacht geeft kennis door.**

PSALM 19:2,3

OPROEP TOT GEBED

Kom, laten wij vrolijk zingen voor de HEERE,
laten wij juichen voor de rots van ons heil.

**Laten wij Zijn aangezicht tegemoet gaan met een loflied,
laten wij voor Hem juichen met psalmen.**

PSALM 95:1,2

AANBIDDEN VAN GOD

**Gezegende Jezus! Wij kunnen aan U niets toevoegen, Uw glorie niet
groter maken. Maar het is de vreugde van ons hart, dat U bent wat
U bent en dat U zo heerlijk verhoogd bent aan de rechterhand van
God. We verlangen ernaar om die glorie voller en helderder te zien,
zoals U ook gebeden en beloofd hebt. Amen.**

JOHN OWEN¹

GEZAMENLIJKE SCHULDBELIJDENIS

O genadige God en liefdevolle Vader, U kent mijn staan en mijn liggen, U bent nabij allen die U aanroepen in waarheid en oprechtheid. Ik smeeek U mij aan te zien met Uw genadige ogen – niet als onrein of beschaamd om mijn ogen naar de hemel te heffen.

Ik heb zwaar gezondigd tegen de hemel en voor U, O Heere. Ik heb al uw geboden overtreden, niet alleen door nalatigheid, maar vaak ook door moedwillige opzet – tegengesteld aan de bewegingen van Uw Geest die mij bij de zonden vandaan trekt. Op die manier heb ik mijn geweten verwond en Uw Geest – met Wie U mij hebt verzegeld tot de dag van de verlossing – bedroefd.

U hebt mijn ziel en lichaam geheiligd om de tempel van de Heilige Geest te zijn. Beide heb ik verontreinigd. Mijn ogen, door te genieten van het kijken naar ijdelheid. Mijn oren, in het luisteren naar onreine taal. Mijn tong, in het spreken van kwaad. Mijn handen, zo vol van onreinheid dat ik beschaamd ben ze naar U op te heffen. Mijn voeten, die mij in mijn eigen wegen lieten gaan. Mijn verstand, dat zo vlug is in de dingen van deze aarde en zo traag als het aankomt op mediteren of spreken over hemelse dingen. Mijn geheugen, dat een schatkamer van goedheid zou moeten zijn, maar veel gemakkelijker onreine en ijdele dingen onthoudt. Mijn zonden gaan mij boven het hoofd als een akelige huidziekte en hebben mij van hoofd tot voeten besmet.

LEWIS BAYLY²

Moment van stilte en persoonlijke
schuldbelijdenis

WOORDEN VAN VERGEVING

Door Uw oneindige genade hebt U me al zo lang gespaard en wacht U nog steeds op mijn bekering. Omwille van de bittere dood en het lijden dat Jezus Christus voor mij heeft geleden, smee ik U ootmoedig dat U al mijn overtredingen wilt vergeven en voor mij de altijd stromende fontein van Christus' bloed wilt openen, zoals U beloofd hebt in het Nieuwe Testament aan allen die berouw hebben.

Ik bid dat al mijn zonden en onreinheid zo mogen worden gewassen in Zijn bloed, begraven in Zijn dood en verborgen in Zijn wonden, dat ze nooit meer zichtbaar zullen zijn om me te beschamen in dit leven of te veroordelen voor uw rechterstoel in de toekomst. Amen.

LEWIS BAYLY³

Lofprijzing

Eer aan de Vader en de Zoon en de Heilige Geest,
zoals het was in het begin en nu en altijd,
en in de eeuwen der eeuwen. Amen.

